

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE TEISINGUMO MINISTERIJOS,

2020 m. rugsėjo 18 d. Nr. 4D-2020/1-817
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD) ir Alytaus pataisos namų (toliau vadinama ir – Alytaus PN), pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundus.

2. Skunde nurodoma:

2.1. 2019-06-14 Pareiškėjas buvo pervežtas iš Pravieniškių PN į Alytaus PN. Kadangi su savimi neleido pasiimti batų, jie buvo palikti saugoti Alytaus PN sandėlyje.

2.2. 2020-02-13 atvykus etapu į Pravieniškių PN, Pareiškėjui buvo atneštas krepšys su jo daiktais, kuriame jis pasigedo batų, kurie buvo palikti saugojimui Alytaus PN sandėlyje.

2.3. 2020-02-24 ir 2020-03-12 skundais Pareiškėjas kreipėsi į Alytaus PN dėl batų dingimo, tačiau atsakymo negavo.

2.4. 2020-03-30 su skundu Pareiškėjas kreipėsi į prokuratūrą, kuri jo skundą persiuntė nagrinėti Alytaus PN. Alytaus PN pateikė 2020-04-30 atsakymą Nr. 8-2595, kurį Pareiškėjas apskundė Kalėjimų departamentui prie Teisingumo ministerijos, tačiau kreipimosi į Seimo kontrolierių dienos (2020 m. birželio 18 d.) atsakymo nesulaukia.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2020 m. birželio 23 d. raštu Nr. 4D-2020/1-817/3D-1724 kreipėsi į Alytaus PN, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2020 m. liepos 13 d. Seimo kontrolierius gavo 2020 m. liepos 3 d. Alytaus PN atsakymą Nr.8-3825.

Pateiktame atsakyme ir papildomuose dokumentuose nurodoma:

4.1. Pareiškėjas, atlikdamas bausmę Alytaus PN nesikreipė į Alytaus PN administraciją dėl dingusių batų. Įstaiga negavo Pareiškėjo skundų.

4.2. 2020-04-08 gavus Pareiškėjo 2020-03-30 skundą, persiūtą iš Kauno apygardos prokuratūros, Alytaus PN išnagrinėjo skunde išdėstytos aplinkybės ir 2020-04-30 pateikė Pareiškėjui motyvuotą atsakymą Nr. 8-2595.

5. Seimo kontrolierius 2019 m. birželio 23 d. raštu Nr. 4D-2020/1-817/3D-1725 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2020 m. liepos 3 d. Seimo kontrolierius gavo 2020 m. liepos 3 d. KD atsakymą Nr. 1S-1650.

Pateiktame atsakyme ir papildomuose dokumentuose nurodoma, jog „Kalėjimų departamente buvo gautas Pareiškėjo 2020-05-15 skundas. Atsakymas į Pareiškėjo skundą pateiktas 2020-06-09 raštu Nr. 2S-2102.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinamas ir – BVK)

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...]13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

31 straipsnis. Administracinės procedūros terminai – „Administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinė procedūra negali būti baigta, administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas gali ją pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie administracinės procedūros termino pratęsimą per 2 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti administracinės procedūros terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT):

8.1. 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktinaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011)“;

8.2. 2009-04-02 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A756-422/2009, yra nurodęs:

„[...] viešojo administravimo institucijos priimamiems sprendimams (individualiems administraciniams aktams) keliami Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje įtvirtinti reikalavimai. Šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad individualus administracinis sprendimas turi būti pagrįstas nustatytais faktais ir teisės aktų normomis, o 2 dalyje nurodyta, kad sprendime turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta sprendimo apskundimo tvarka. Šios nuostatos reiškia, kad akte turėtų būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus.“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgiant į Skunde išdėstytas aplinkybes, išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

9.1. dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundus;

9.2. dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundą;

Dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundus

10. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad su 2020-02-24 ir 2020-03-12 skundais kreipėsi į Alytaus PN administraciją dėl dingusių batų, tačiau atsakymo iki kreipimosi į Seimo kontrolierių dienos, taip ir nesulaukė.

11. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos (6 šios pažymos punktas).

12. Kaip Seimo kontrolierių informavo Alytaus PN, įstaiga Pareiškėjo skundų dėl dingusių batų negavo. 2020-04-10 Alytaus PN buvo gautas Kauno apygardos prokuratūros raštas „Dėl nuteistojo X pareiškimo, dėl Alytaus pataisos namų dingusių odinių batų“. Rašte prašoma išnagrinėti nuteistojo X 2020-03-30 skunde nurodytas aplinkybes ir pateikti motyvuotą atsakymą Pareiškėjui. Alytaus PN išnagrinėjo gautą Pareiškėjo 2020-03-30 skundą ir pateikė Pareiškėjui 2020-04-30 atsakymą Nr. 8-2595, kuriame paaiškinta, kokie veiksmai buvo atlikti siekiant išsiaiškinti Pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, atsakyme nurodyta ir rašto apskundimo tvarka.

13. Atsižvelgiant į tai, kad Alytaus PN tiesiogiai iš Pareiškėjo skundų dėl dingusių batų negavo, todėl ir pareigos juos nagrinėti neturėjo, o į Kauno apygardos prokuratūros persiųstą pareiškėjo skundą pateikė teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą, Pareiškėjo Skundo dalis dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai atsakius/neatsakius į jo skundus, atmestina.

***Dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo)
galimai netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundą***

14. Skunde Pareiškėjas teigia, kad KD pateikė skundą dėl Alytaus PN pateikto jam atsakymo, tačiau iš KD atsakymo nesulaukė.

15. Pagal teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką, nagrinėjant pareiškėjų skundus, KD, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų, kas reiškia, kad KD atsakymai į skundus ir prašymus turi būti parengti pagal jų turinį ir per teisės aktuose numatytus terminus.

BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos (6 šios pažymos punktas).

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo skundas KD gautas 2020-05-19. KD, išnagrinėjęs Pareiškėjo skundą, 2019-06-09 raštu Nr. 2S-2102 pateikė atsakymą. Jame įvertintos aplinkybės ir konstatuota, jog į Pareiškėjo klausimus dėl batų dingimo Alytaus PN atsakė išsamiai, tinkamai, nepažeidė teisės aktų reikalavimų, nurodyta ir rašto apskundimo tvarka, todėl konstatuotina, jog Pareiškėjui į 2020-05-19 skundą buvo atsakyta tinkamai ir per teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą.

16. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad KD, nagrinėdamas Pareiškėjo skundą ir vertindamas Alytaus PN atsakymą, veikė tinkamai – Pareiškėjui pateikė teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą, per teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą, todėl Skundo dalis dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimi netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundą atmestina.

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundus, **atmesti**.

18. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai atsakius/neatsakius į Pareiškėjo skundą, **atmesti**.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas